

ЗДРАВСТВЕНА УЖА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

школска 2020/2021.

**ГОДИНЕ
СТУДИЈА**

1

Здравствена специјализација:

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Двосеместрална настава у оквиру специјалистичких студија траје укупно 150 часова активне наставе.

НАСТАВНИЦИ:

РБ	Име и презиме	Email адреса	звање
1.	Сања Коцић	kocicsanja@yahoo.com	ванредни професор
2.	Снежана Радовановић	jovanarad@yahoo.com	доцент
3.	Светлана Радевић	cecaradevic@yahoo.com	доцент
4.	Ивана Симић Вукомановић	drivanasimic@gmail.com	доцент
5.	Оливера Радуловић	nuna0203@gmail.com	доцент
6.	Нела Ђонович	ndjonovic@medf.kg.ac.rs	редовни професор
7.	Драган Васиљевић	dvg_gana@yahoo.com	доцент
8.	Катарина Јанићијевић	kaja.andreja@yahoo.com	асистент

ЛИТЕРАТУРА:

Назив уџбеника	Аутор	Издавач
Социјална медицина	Џуџић Викторија	Савремена администрација, 2000.
Социјална медицина	Симић Снежана	Медицински факултет Универзитета у Београду, 2012.
Здравствена економија са фармакоекономијом за студенте медицинских наука	Јаковљевић Михајло	Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, 2014.
Health Promotion Glossary	World health organisation	World health organisation, Geneva, 1998
Health education: theoretical concepts, effective strategies and core competencies	World health organisation	World health organisation, Geneva 2012
Modern health care glossary	Момчило Бабић, Russ Zajtchuk, Edward Eckenfels, Маја Вучковић- Крчмар	Миодраг Драганић, 2006
Онлајн ресурси:		
1. WHO (2016), World Health Organization, The Ottawa Charter for Health Promotion, First International Conference on Health Promotion, Ottawa 21 November 1986		
2. WHO (2017) World Health Organization, Assessment of essential public health functions in countries of the Eastern Mediterranean Region		
3. WHO EMRO, Health promotion and disease prevention through population-based interventions, including action to address social determinants and health inequity		
4. WHO, World Health Organization, The Ottawa Charter for Health Promotion		
5. WHO (2015) World Health Organization, Self-assessment tool for the evaluation of essential public health operations in the WHO European Region		
Допунска литература:		
6. https://www.who.int/news-room/campaigns		
7. https://www.who.int/healthpromotion/about/HPR%20Glossary%201998.pdf		
8. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/119953/EMRPUB_2012_EN_1362.pdf?sequence=1&isAllowed=y		
9. http://arhiva.zdravlje.gov.rs/showpage.php?id=138		

Трајање уже специјализације: 12 месеци

На ужу специјализацију из Здравственог васпитања могу се уписати специјалисте опште медицине и свих превентивних грана медицине, стоматологије и фармације од којих се у пракси очекује да ће се бавити здравствено-васпитиним радом

Сврха: сврха уже специјализације је унапређење знања и вештина из области здравственог васпитања као инструмента или стратегије здравствене политике и једног од кључних фактора који утиче на унапређење и очување здравља, заштиту од болести, њено рано откривање, лечење и рехабилитацију, као и на побољшање квалитета живота појединца, групе и заједнице.

Циљ: едукација у смислу стицања вештина које су неопходне за стварање и покретање најпогоднијих и позитивних одлука повезаних са здрављем људи.

Потреба: потреба за оваквим оспособљавањем лекара је у чињеници да је кључна фигура у васпитању за здравље здравствени радник који као стручњак познаје факторе условљености здравља и болести и залаже се за здраве стилове живљења и здраво понашање. Као и свака интервенција у медицинским наукама, тако и здравствено васпитна интервенција подразумева да особа која је спроводи има специфична знања и вештине које се морају научити и проверити у пракси.

Садржај: програм уже специјализације из здравственог васпитања траје 12 месеци. Обухвата теоријска и практична знања из разних области здравственог васпитања: здравље, детерминанте здравља, промоција здравља, планирање успешних програма промоције здравља, значај сарадње и партнерства на активностима промоције здравља, евалуација програма, комуникације, социјални маркетинг, здравствено васпитне методе, здравствена политика, менаџменту у здравственом васпитању, економски ефекти промоције здравља и етички принципи.

Облици наставе: У оквиру програма уже специјализације, настава ће бити реализована кроз теоријску (програмска и консултативна предавања) и практичну наставу (у референтним установама), колоквијуме (2) и завршни испит. Све предвиђене облике наставе кандидат похађа под руководством и контролом ментора.

Улоге и обавезе кандидата:

- Узимање упута за кружење у Одељењу за постдипломске студије
- Присуство теоријској настави на програму ужих специјалистичких студија у области здравственог васпитања
- Практична настава / практични рад према предвиђеном програму
- Полагање колоквијума

- Полагање завршног уже специјалистичког испита
- Израда и одбрана завршног уже специјалистичког рада

Улоге и обавезе ментора:

- Усмеравање кандидата током теоријске и практичне наставе, организација консултативне наставе
- Процена стечених теоријских и практичних знања, провера стручних вештина
- Стручна помоћ око одабира теме и израде завршног уже специјалистичког рада

Знање које специјализант мора да савлада у току уже специјализације

област: здравствено васпитање у трајању од 12 месец

Број	Знање-Репродукује	часови
МОДУЛ 1		75
1	Здравље, детерминанте здравља (локалне, националне и међународне неједнакости у здрављу).	5
	Јавно здравље, здравствено васпитање, промоција здравља.	5
	Здравствена политика (импликације на промоцију здравља и јавно здравље).	5
2	Социјални утицаји, понашање и здравље (култура, породица, вршњаци), социјални концепт болести и здравља.	5
	Веровања, ставови, знање, понашање (однос знања и понашања), ризично понашање, на индивидуалном, групном и популационом нивоу.	5
3	Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе: жене и деца, радно-активно становништво.	10
	Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе: стари, сиромашни, избегло становништво, роми, људи који живе са инвалидитетом.	10
4	Процена здравља становништва и фактора повезаних са здрављем, извори података, индикатори, процена здравствених потреба.	10
5	Здравствена заштита и јавно здравље засновано на доказима.	10
6	Методе јавно-здравствених истраживања (квалитативне и квантитативне).	10
МОДУЛ 2		75
7	Индивидуалне и колективне промене, животни стилови, промоција здравља и здравствено васпитање као оквир	10

	изградње позитивног понашања индивидуа, група, заједница.	
8	Заједница, укључивање заједнице у интерсекторску сарадњу. Значај невладиних организација, акције у заједници.	10
9	Дизајнирање здравствено-васпитних интервенција и програма промоције здравља.	10
10	Мониторинг и евалуација јавно-здравствених програма и интервенција.	10
11	Комуникације, медији, социјални маркетинг у промоцији здравља.	10
12	Организација и менаџмент у здравственом васпитању.	5
13	Економски аспекти здравственог васпитања	10
14	Етика промоције здравља.	5
15	Тимски рад – врсте тимова, успешни тимови, улога у тиму.	5
		150

Распоред предавања за школску 2020/21 годину

Тематска јединица	место одржавања	наставник	дату м	време одржавања	број часова
Здравље, детерминанте здравља (локалне, националне и међународне неједнакости у здрављу).	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	7.9.	10-14h	5
Јавно здравље, здравствено васпитање, промоција здравља	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	14.9.	12-14 h	2
		Доц.др Снежана Радовановић	15.9.	11-14 h	3
Здравствена политика (импликације на промоцију здравља и јавно здравље).	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	21.9.	10-14 h	5
Социјални утицаји, понашање и здравље (култура, породица, вршњаци), социјални концепт болести и здравља.	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	7.10.	10-14 h	5
Веровања, ставови, знање, понашање (однос знања и понашања), ризично понашање, на индивидуалном, групном и популационом нивоу.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	14.10.	11-14 h	3
		Доц.др Снежана Радовановић	16.10.	12-14 h	2
Вулнерабилне популационе групе. Здравствена заштита жена у репродуктивном периоду.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	21.10.	10-14	5
Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе: деца (предшколска, школска деца и омладина), радно-активно становништво.	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	4.11.	10-14 h	5
Здравствена заштита према нивоима превенције и за посебне популационе групе: стари, сиромашни, избегло становништво, роми, људи који живе са инвалидитетом.	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	5.11.	11-14 h	3
		Проф.др Сања Коцић	6.11.	8.30-14 h	7
Процена здравља становништва и фактора повезаних са здрављем, извори података, индикатори, процена здравствених потреба.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	9.12.	9.30-14h	6

		Доц.др Снежана Радовановић	16.12.	11-14h	4
Здравствена заштита и јавно здравље засновано на доказима.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	13.1. 14.1.	10-14h	10
Методe јавно-здравствених истраживања (квалитативне и квантитативне).	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	20.1. 21.1.	10-14h	10
Индивидуалне и колективне промене, животни стилови, промоција здравља и здравствено васпитање као оквир изградње позитивног понашања индивидуа, група, заједница.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић Доц.др Снежана Радовановић	10.2. 17.2.	8.30-14 h 11-14 h	7 3
Заједница, укључивање заједнице у интерсекторску сарадњу	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	24.2.	10-14 h	5
Значај невладиних организација, акције у заједници.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	10.3.	10-14 h	5
Дизајнирање здравствено-васпитних интервенција и програма промоције здравља.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић Доц.др Снежана Радовановић	17.3. 24.3.	11-14 h 8.30-14 h	3 7
Мониторинг и евалуација јавно-здравствених програма и интервенција.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић Доц.др Снежана Радовановић	14.4. 15.4.	8.30-14 h 11-14 h	7 3
Тимски рад – врсте тимова, успешни тимови, улога у тиму	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	21.4.	10-14 h	5
Комуникације, медији, социјални маркетинг у промоцији здравља.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић Доц.др Снежана Радовановић	10.5. 12.5.	11-14 h 8.30-14 h	3 7
Организација и менаџмент у здравственом васпитању.	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	19.5.	10-14 h	5

Економски аспекти здравственог васпитања	ИЗЈЗ Крагујевац	Проф.др Сања Коцић	2.6.	8.30-14 h	7
		Доц.др Снежана Радовановић	9.6.	11-14 h	3
Етика промоције здравља.	ИЗЈЗ Крагујевац	Доц.др Снежана Радовановић	16.6.	10-14 h	5

У текућој школској години настава ће се одвијати по принципу консултативне наставе.

Након одслушане наставе 1. и 2. модула полажу се колоквијуми. Тестови колоквијума садрже по 20 питања. Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно. Положени колоквијуми су услов за излазак на завршни испит.

1. Колоквијум након модула 1

Испитивач: проф. др Сања Коцић

2. Колоквијум након модула 2

Испитивач: доц. др Снежана Радовановић

Практична настава: вештине које специјализант мора да савлада у току уже специјализације

област: здравствено васпитање у трајању од 12 месеци

Област рада	Трајање	Вештине
Процена здравља, дијагноза заједнице и идентификовање здравствено-васпитних потреба	2 месеца	Процена здравља појединца, групе или становништва, одређивање профила заједнице, успостављање приоритета, процена здравствено-васпитних потреба
Дизајнирање здравствено-васпитних интервенција и програма промоције здравља	2 месеца	Методологија дизајнирања програма промоције здравља -SWOT анализа, дефинисање циљева, израда акционог плана, планирање буџета, мониторинг, евалуација
Здравствено-васпитне методе и средства	3 месеца	Вештине избора и креирања здравствено-васпитних метода и средстава прилагођених различитим групацијама становништва (организовање предавања, интервјуа, саветовања, рада у малој групи, радионица, креирање флајера, агитки...).
Здравствено-васпитни програми према Календару јавног здравља	5 месеци	Осмишљавање кампања, манифестација и других здравствено-васпитних активности према Календару јавног здравља и националним приоритетима. Избор и комуникација са партнерским организацијама (локална самоуправа, здравствене установе, невладине организације, медији).

Кандидати су у обавези да за сваку област рада коју прођу добију потписе као доказ да је практична настава из одређене области изведена. Кандидати могу добити потпис од лекара одређених од стране шефа катедре за уже специјалистичке студије, уколико су испунили све обавезе из одређене области рада.

Исход: похађањем програма уже специјализације из области здравственог васпитања кандидати се кроз рад у организационим јединицама Института/завода за јавно здравље, Дмова здравља, Завода на примарном нивоу здравствене заштите, оспособљавају за:

- Процену здравља и здравствено-васпитних потреба (појединца, групе, популације)
- Дизајнирање здравствено-васпитних интервенција и програма промоције здравља
- Креирање и одабир здравствено-васпитних стратегија за потребе различитих групација становништва
- Спровођење техника радионичарског рада (извођење и креирање)
- Спровођење техника саветодавног рада, интервјуа
- Спровођење техника рада у малој групи
- Креирање промотивног материјала (брошуре, агитке, постери итд.) за потребе различитих групација становништва
- Спровођење промоције здравља у заједници
- Осмишљавање програма јавно-здравствених манифестација према Календару јавног здравља и др.
- Организовање и реализацију кампања
- Комуникације са различитим актерима јавног здравља у циљу спровођења програма промоције здравља

Стечено звање: специјалиста уже специјализације Здравственог васпитања

НАЧИН ПОЛАГАЊА УЖЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА:

Специјалистички испит и колоквијуми се пријављују у Одељењу за постдипломске студије на Факултету од 25. до 30. у месецу за следећи месец у коме се планира полагање испита до 10. у месецу.

Ужа специјализација се завршава одбраном рада уже специјализације.

I Ужеспецијалистички испит састоји се из три дела, и то:

- 1) теста
- 2) практичног дела
- 3) усменог испита

Коначна оцена за специјалистички испит формира се на основу сва три дела испита.

Садржај специјалистичког испита је следећи:

- 1) Тест садржи 20 питања. Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био позитивно оцењен.
Положени тест је услов наставка специјалистичког испита.
- 2) Практични део испита специјализант полаже на дан полагања усменог испита. Практични део испита се састоји у решавању јавноздравственог проблема кроз здравствено васпитни програм. Председник комисије додељује кандидату задати проблем.
- 3) Усмени испит полаже се пред трочланом испитном комисијом. Услов за полагање усменог дела испита је претходно положени практични део испита. Испит се може одржати само пред испитном комисијом у пуном саставу.

Комисије за полагање уже специјалистичког испита из здравственог васпитања су у саставу:

Комисија 1

1. проф. др Сања Коцић, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, председник
2. доц. др Снежана Радовановић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, члан
3. проф. др Нела Ђоновић, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Хигијена, члан

резервни члан: доц. др Оливера Радуловић, доцент медицинског факултета у Нишу за ужу научну област Социјална медицина

Комисија 2

1. проф. др Сања Коцић, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, председник
2. доц. др Снежана Радовановић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Социјална медицина, члан
3. доц. др Драган Васиљевић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Хигијена, члан

резервни члан: доц. др Оливера Радуловић, доцент медицинског факултета у Нишу за ужу научну област Социјална медицина

По завршеном ужеспецијалистичком испиту испитна комисија оцењује специјализанта оценом "одличан", "врло добар", "добар" или "није положио".

II Пријава и одбрана завршног, уже специјалистичког рада

Тема завршног рада уже специјализације из области здравственог васпитања се бира у договору са ментором и пријављује у служби за специјалистичку наставу на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу, уз сагласност шефа Катедре.

Кандидат стиче право да Одељењу за постдипломске студије преда на пријаву тему завршног рада уже специјализације, уз сагласност ментора, после положеног усменог испита.

Кандидат предаје Одељењу за постдипломске студије

- Индекс;
- Упитник за пријаву теме завршног рада уже специјализације

Упутства за попуњавање упитника за пријаву теме завршног рада уже специјализације:

- Назив рада не сме да садржи скраћенице већ се наводе пуни називи.
- Назив рада мора да буде прецизан и концизан и да одражава оно што ће се у раду обрађивати.
- Образложење предлога теме дати најконцизније и нагласити значај израде рада.
- Циљ рада дати сажето у једној или пар реченица.
- Податке из литературе навести кроз текст у коме треба изнети најважније податке о досадашњим истраживањима.
- Најконцизније навести значај предложене теме.
- У методологији навести која врста студије се ради уз обавезно навођење колика је величина узорка (број испитаника у испитиваној и контролној групи). Навести методе испитивања, а ако се ради о студији праћења, дужину праћења.
- Навести које ће методе дескриптивне и аналитичке статистике бити коришћене.
- Оригинална истраживања морају имати сагласност Етичког комитета за хумане студије матичне установе у којој се истраживање спроводи.
- Сви упитници се морају попунити у електронској форми и бити прихваћени од стране одговарајуће катедре што потврђује шеф катедре својим потписом (упитник се може наћи на званичној интернет страници Факултета медицинских наука).

- На седници Већа за специјалистичку наставу именује се трочлана Комисија за оцену завршеног рада коју чине наставници ангажовани на студијском програму, укључујући ментора. Члановима Комисије, ментору (и коментору ако је именован). Одељење за постдипломске студије доставља:
 - примерак неукориченог рада
 - Одлуку којом је именована трочлана Комисија
- Извештај Комисије потписују сви именовани чланови комисије.
- Позитиван извештај кандидат предаје Одељењу за постдипломске студије у три примерка **заједно са свим укориченим радовима** (4 примерка). Веће за специјалистичку наставу усваја позитиван извештај, одобрава јавну одбрану и именује Комисију за одбрану (углавном у истом саставу).

III Начин заказивања јавне одбране завршног рада уже специјализације:

- После седнице Већа за специјалистичку наставу на којој је усвојен позитиван извештај Комисије за оцену рада, кандидат заказује јавну одбрану у договору са члановима именоване Комисије.
- Рад уже специјализације јавно се брани на Факултету медицинских наука Универзитета у Крагујевцу.
- На јавној одбрани морају бити присутни сви чланови Комисије. После излагања кандидата, чланови Комисије кандидату постављају питања. После одбране рада комисија сачињава записник, који потписују сви чланови Комисије.

Упутство за техничку обраду завршног рада уже специјализације из области дијетотерапије:

1. Формат је 21x 29,7 cm = A4
2. Повез тврди (рад се коричи после позитивне оцене рада и предаје Одељењу уз потписан извештај Комисије)
3. На првој страници исписује се исти текст као и на корицама (насловна страна)
4. На следећој страници факултативно се уписује посвета или захвалница
5. Рад мора имати: садржај према поглављима, увод, циљ, методе и материјал (испитаници – узорак), резултате, дискусију, закључак, списак цитиране литературе
6. Списак скраћеница коришћених у тексту – на крају рада
7. Попис прилога (нпр: Упитници, посебне методе коришћене за израду рада и сл.)
8. Слике, графиконе и табеле нумерисати и уз њих написати шта представљају, а ако су узете из литературе уз њих тачно навести извор из кога су преузете.

Испитна питања:

1. Здравље, детерминанте здравља (локалне, националне и међународне неједнакости у здрављу)
2. Јавно здравље-развој и изазови повезани са промоцијом здравља
3. Социјални утицаји, понашање и здравље (култура, породица, вршњаци), социјални концепт болести и здравља
4. Веровања, ставови, знање, понашање (однос знања и понашања), ризично понашање, на индивидуалном, групном и популационом нивоу
1. Здравствена заштита према нивоима превенције за посебне популационе групе-жене
2. Здравствена заштита према нивоима превенције за посебне популационе групе-деца
3. Здравствена заштита према нивоима превенције за посебне популационе групе- радно-активно становништво
4. Здравствена заштита према нивоима превенције за посебне популационе групе-стари.
5. Здравствена заштита према нивоима превенције за посебне популационе групе-сиромашни, избегло становништво, роми
6. Здравствена заштита према нивоима превенције за посебне популационе групе-људи који живе са инвалидитетом
7. Процена здравља становништва и фактора повезаних са здрављем, извори података, индикатори, процена здравствених потреба
8. Здравствена заштита и јавно здравље засновано на доказима
9. Методе јавно-здравствених истраживања - квалитативне
10. Методе јавно-здравствених истраживања - квантитативне
11. Процена здравља појединца, групе или становништва, одређивање профила заједнице, успостављање приоритета
12. Здравствено васпитање као оквир изградње позитивног понашања индивидуа, група, заједница
13. Циљеви васпитања за здравље
14. Субјекти у здравствено васпитном раду
15. Организација здравствено-васпитног рада
16. Здравствено-васпитни програм-дизајнирање, мониторинг, евалуација
17. Концепт промоције здравља и њени етички аспекти
18. Развој концепта промоције здравља
19. Национална и интернационална стратешка документа у вези са промоцијом здравља
20. Препознавање здравствено-васпитних потреба
21. Методе и средства здравствено-васпитног рада

22. Организација и менаџмент у здравственом васпитању
23. Садржај здравствено-васпитног рада
24. Комуникацијске методе
25. Стратегије стицања вештина
26. Организационе методе
27. Комуникацијске методе- Интервју
28. Вербална и невербална комуникација
29. Комуникацијске методе-Саветовање
30. Значај медија у промоцији здравља
31. Стратегија стицања вештина-рад у групи
32. Организација заједнице и интерсекторка сарадња у спровођењу програма промоције здравља
33. Дизајнирање штампаних медија
34. Календар јавног здравља
35. Организационе методе-Кампање
36. Националне кампање
37. Избор партнерских организација и тимова у спровођењу програма промоције здравља
38. Социјални маркетинг